

24ste vergadering

Dinsdag 26 april 2005

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 66 leden, te weten:

Van de Beeten, Van den Berg, Bierman-Beukema toe Water, Biermans, Broekers-Knol, Van den Broek-Laman Trip, Van Dalen-Schiphorst, Doek, Doesburg, Dölle, Van Driel, Dupuis, Eigeman, Engels, Essers, Franken, Van Gennip, De Graaf, Hamel, Hessing, Van Heukelum, Hoekzema, Ten Hoeve, Holdijk, Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, Ketting, Klink, Van der Lans, Van Leeuwen, Leijnse, Lemstra, Linthorst, Luijten, Maas-de Brouwer, Meindertsma, Meulenbelt, Middel, Van Middelkoop, Nap-Borger, Noten, Van den Oosten, Pormes, Putters, Van Raak, Rabbinge, Rosenthal, Russell, Schouw, Schuurman, Schuyer, Slagter-Roukema, Swenker, Tan, Terpstra, Van Thijn, Thissen, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Wagemakers, Walsma, Werner, Westerveld, Witteman, Witteveen, Woldring en De Wolff,

en de heer Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, de heer Bot, minister van Buitenlandse Zaken, mevrouw Peijs, minister van Verkeer en Waterstaat, en de heer Pechtold, minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Pastoor, wegens ziekte;

Bemelmans-Videc, Van der Linden, Dees, Jurgens, Kox, Platvoet en Van

Thijn, wegens het bijwonen van een vergadering van de Raad van Europa;

Westerveld, wegens verblijf buitenslands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De **voorzitter**: Ik verzoek u te gaan staan.

Met verslagenheid ontvingen wij het bericht van het overlijden van onze collega Alis Koekkoek op 18 april jongstleden. Hij was lid van deze Kamer voor het CDA sinds 10 juni 2003 en heeft het lidmaatschap van de Senaat helaas slechts kort kunnen uitoefenen. Na een jaar al heeft hij de vergaderingen van deze Kamer niet meer kunnen bijwonen vanwege de ziekte die hem uiteindelijk fataal is geworden. Afgelopen zaterdag hebben velen, ook uit deze Kamer, hem de laatste eer bewezen.

Zijn rechtenstudie volgde hij aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, waar hij in 1978 promoveerde op een vergelijkende studie naar de rol van partijleiders bij kabinetsformaties in West-Europa. Drie jaar later, op 36-jarige leeftijd, werd hij aan de toenmalige Katholieke Hogeschool,

later de Katholieke Universiteit van Tilburg, hoogleraar staats- en bestuursrecht. Zijn Brabant en zijn universiteit bleef hij trouw. Hij typeerde zichzelf graag als "een gereformeerde Koekkoek in een katholiek nest".

Zijn constante stroom van publicaties deed niet af aan de kwaliteit ervan en betrof een breed spectrum van terreinen. Internationale wetenschappelijke erkenning ondervond hij in 2003 met zijn benoeming tot lid van de International Academy of Comperative Law.

Hij was zeer betrokken bij zijn partij, de ARP (zelfs al bij de jongeren), later het CDA. Dat blijkt uit zijn vele lidmaatschappen onder andere van de partijraad, de commissie model gemeente-programma, de redactie van het blad Bestuursforum en de stichtingsraad van het Wetenschappelijk Instituut. Tot 1982 was hij vier jaar gemeenteraadslid in Tilburg. In de landelijke politiek zette hij zijn schreden voor eenzelfde periode vanaf 1994 als lid van de Tweede Kamer. Daar kreeg hij landelijke bekendheid vanwege zijn lidmaatschap van de parlementaire enquêtemissie Opsporingsmethoden.

Hij is steeds een gewild commentator gebleven op radio en tv vanwege zijn gave om ingewikkelde zaken op een heldere en beminnelijke manier uit te leggen. Een van de vele in memoriams stelde zelfs dat Alis zich had ontwikkeld tot het staatsrechtelijk geweten van politiek en samenleving.

Behalve het staatsrecht had het onderwijsrecht zijn warme belangstelling. Van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs was hij een krachtig pleitbezorger. Zijn deskundigheid en scherpzinnigheid werden

Voorzitter

niet alleen door geestverwanten geroemd. Vasthoudend was hij ook.

In deze Kamer was Alis Koekkoek woordvoerder onderwijs en justitie en tevens lid van de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad. In zijn maidenspeech sprak hij bij de behandeling van het wetsvoorstel Experimenten kiezen op afstand, over de behoefte aan politiek leiderschap in deze tijd de volgende woorden: "Geen leiding van leiders die meedeinen op de golven van het populisme, maar leiders met visie die de kiezers meekrijgen om het Nederland en het Europa van morgen een beetje rechtvaardiger te maken dan vandaag. Politieke visie, ideologie zo u wilt, heeft niet afgedaan maar blijft broodnodig."

Hij was een bevlogen man wiens maatschappelijke en kerkelijke betrokkenheid bleek uit zijn lidmaatschap van talloze besturen, commissies en verenigingen; een man die zich geïnspireerd en gedragen wist door zijn geloof.

Wij zullen zijn gaven van hoofd en hart missen. Wij herinneren zijn beminnelijkheid, zijn warme integere persoonlijkheid en zijn deskundigheid. Zijn vrouw en kinderen, voor wie hij er altijd was, wensen wij alle kracht toe om dit zware verlies te dragen.

Minister **Balkenende**: Mevrouw de voorzitter. Vorige week maandag overleed Alis Koekkoek. Hij was lid van uw Kamer en hoogleraar Staats- en Bestuursrecht, maar bovenal was hij een warm en meelevend mens. Ik kende Alis Koekkoek goed. Wij hadden regelmatig contact, ook tijdens zijn ziekte. Vorige maand bezocht ik hem nog. We hebben elkaar de hand geschud, gepraat en gezwegen. Dat bezoek was zeer waardevol. Je klopte nooit tevergeefs aan bij Alis Koekkoek. Hij stond altijd voor mensen klaar met zijn adviezen. Tot het laatst toe toonde hij betrokkenheid bij anderen en bemoedigde hen. Ook ik heb dat mogen ervaren.

Wij hebben afscheid moeten nemen van een bijzonder kundig rechtsgeleerde. Zijn hele carrière is hij verbonden geweest aan de Universiteit van Tilburg, eerst als wetenschappelijk medewerker en vanaf 1981 als hoogleraar Staats- en Bestuursrecht. In de in memoriam wordt de website van de universiteit wordt Alis Koekkoek geroemd om zijn accurate en brede kennis van het

staatsrecht. Hij heeft door zijn inhoudelijke kennis en zijn vele publicaties groot gezag verworven. Hij was een vakman, een vakman die bovendien de gave bezat om te communiceren. Vanaf het moment dat hij Tweede-Kamerlid werd in 1994, wisten de media hem te vinden. Hij wist ingewikkelde constitutionele vraagstukken op een rustige, heldere manier te analyseren zonder zich van de wijs te laten brengen door de waan van de dag. Zijn vriendelijke en bescheiden houding gaven zijn woorden extra zeggingskracht.

Anders dan in de wetenschap is het in de politiek onvoldoende om gelijk te hebben. Gelijk krijgen, daar draait het om, zei Alis Koekkoek in 1998. Hij zal meer dan eens het spanningsveld hebben gevoeld tussen de hectiek van het politieke bedrijf enerzijds en zijn wetenschappelijke natuur, zijn zoektocht naar zorgvuldigheid, anderzijds. Zijn kwaliteiten pasten goed bij het werk en de functie van de Eerste Kamer als chambre de réflexion. Het is dan ook bijzonder te betreuren dat hij zijn vakmanschap maar zo kort ten dienste heeft kunnen stellen van deze Kamer. Alis Koekkoek heeft veel voor de samenleving betekend. Terecht is hij in september 2004 voor zijn grote wetenschappelijke en maatschappelijke verdiensten geëerd door zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Zijn geloof was een bron van inspiratie en kracht voor Alis Koekkoek. De Almachtige is mijn herder en geleider, stond er boven de rouwkaart. Zo beleefde hij het, ook gedurende zijn ziekbed. Deze gedachte kan voor zijn vrouw, kinderen en kleinkind een troost zijn bij het dragen van dit immense verlies. Wat zijn dochter afgelopen zaterdag bij de rouwdienst zei, trof mij zeer: wij zijn er nog niet aan toe om hem te missen. Ik denk dat dat voor ons allemaal geldt.

De **voorzitter**: Ik verzoek u allen om een ogenblik stilte.

(De vergadering neemt enkele ogenblikken stilte in acht.)

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van de wetsvoorstellen:

- **Wijziging van de Wet arbeid en zorg en enige andere wetten in verband met het tot stand brengen van een recht op langdurend zorgverlof en het aanbrengen van enkele verbeteringen (28467);**
- **Wijziging van de Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen (29524);**
- **Instelling van een aansluitende zone voor het Koninkrijk (29533, R1758);**
- **Wijziging van de Politiewet 1993 in verband met het stellen van regels voor het treffen van samenwerkingsvoorzieningen op initiatief van politiekorpsen en voor de informatie- en communicatievoorzieningen van de politie (29703);**
- **Goedkeuring Protocol bij het Internationaal Verdrag betreffende de instelling van een Internationaal Fonds voor vergoeding van schade door verontreiniging door olie (29705, R1766);**
- **Uitvoering van het op 16 mei 2003 te Londen tot stand gekomen Protocol bij het Internationaal Verdrag betreffende de instelling van een Internationaal Fonds voor vergoeding van schade door verontreiniging door olie, 1992, alsmede aanpassing van de Wet aansprakelijkheid olietankschepen (29706);**
- **Wijziging van de Wet op de waterkering en intrekking van de Deltawet grote rivieren, de Deltawet, de Deltaschadewet, de Wet schade oesterkwekers, de Vergunningwet Westerschelde, de Zuiderzeewet en de Zuiderzeesteunwet (29747);**
- **Wijziging van de Wet op de rechtsbijstand en het Wetboek van Strafvordering houdende regeling van de vergoeding aan de verdachte ingeval van toepassing van artikel 591a van het Wetboek van Strafvordering (29756);**
- **Wijziging van de Wet milieubeheer en de Wet op de economische delicten in verband met de invoering van een systeem van handel in emissierechten met het oog op het beperken van de emissies van**